

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของการวิจัย

ยางสดเป็นผลไม้เศรษฐกิจของจังหวัดที่มีมานาน และเป็นผลไม้เศรษฐกิจอันดับหนึ่งของจังหวัดอุดรดิตถ์ ทั้งนี้เนื่องจากอุดรดิตถ์เป็นจังหวัดทางภาคเหนือที่มีการปลูกยางสดที่มีคุณภาพดี ช่อใหญ่ รสหวานเพียงแห่งเดียวในภาคเหนือและยางสดก็เป็นที่นิยมของผู้บริโภคและเป็นที่ต้องการของตลาด พื้นที่เพาะปลูกส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอลับแลและอำเภอเมืองบางส่วน รวมทั้งพื้นที่ปลูกใหม่ที่อำเภอท่าปลาด้วย ข้อมูลในตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า แหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ในอำเภอเมืองมีเนื้อที่ประมาณร้อยละ 63 ของเนื้อที่ปลูกทั้งหมด รองลงมาเป็นอำเภอลับแลและท่าปลา ประมาณร้อยละ 30 และ 7 ของเนื้อที่ปลูกทั้งหมด ตามลำดับ เป็นเนื้อที่ที่ให้ผลผลิตแล้วประมาณร้อยละ 61.89 ซึ่งสัดส่วนของเนื้อที่ที่ให้ผลผลิตต่อเนื้อที่ปลูกแสดงถึงว่า พื้นที่นั้นมีการขยายเนื้อที่ปลูกใหม่ๆ หรือมีการโค่นต้นเก่าแล้วปลูกใหม่เล็กน้อยเพียงใด ถ้าการปลูกใหม่มีมากเนื้อที่ที่ให้ผลผลิตแล้วจะมีน้อย จากข้อมูลแสดงว่า มีการปลูกยางสดมานานพอสมควร ในขณะเดียวกันพื้นที่เพาะปลูกในอำเภอเมืองยังมีปริมาณผลผลิตและผลผลิตต่อไร่สูงสุด

ตารางที่ 1 เนื้อที่ปลูก เนื้อที่ที่ให้ผลผลิต ปริมาณผลผลิตและผลผลิตต่อไร่ ปี 2550

อำเภอ	เนื้อที่ปลูก		เนื้อที่ที่ให้ผลผลิต		ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)
	ไร่	ร้อยละ	ไร่	ร้อยละ		
เมือง	10,195	63.18	7,538	75.47	6,784.20	900
ท่าปลา	1,143	7.08	230	2.30	63.25	275
ลับแล	4,799	29.74	2,220	22.23	1,444.00	650
รวม	16,137		9,988		8,291.45	

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์ (2550)

ในปี 2550 นี้ จำนวนผลผลิตยางสดมีประมาณ 8,291 ตัน ทั้งนี้เกษตรกรสามารถจำหน่ายยางสดในราคาเฉลี่ย 10 บาทต่อกิโลกรัม (ในเดือนกันยายนที่มีปริมาณยางสดออกสู่ตลาดมาก ราคายางสดอาจลดลงเหลือกิโลกรัมละ 4-5 บาท) คิดเป็นมูลค่ารวมกว่า 192.4 ล้านบาท ข้อมูลจากสำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ยางสดลับแลซึ่งมีเนื้อที่ปลูกใน 3 ตำบล

คือ ตำบลแม่พูน,ตำบลฝายหลวง,และตำบลนานกกก มีเนื้อที่ปลูก 4,799 ไร่ เป็นกลางสาตที่ให้ผลแล้ว ประมาณ 2,220ไร่ ให้ผลผลิตประมาณ 650 กก./ไร่ ผลผลิตรวม 1,444 ตัน คิดเป็นเงินมูลค่ามากกว่า 144.5 ล้านบาท

สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ โดยมากเป็นการวิเคราะห์การถดถอยด้วยวิธี Ordinary Least Square (OLS) โดยมีสมมติฐานว่า mean และ variance ของตัวแปรที่ศึกษานั้นคงที่ อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์การถดถอยโดยวิธีนี้ อาจนำไปสู่ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ไม่แท้จริง (spurious relationships) ได้ ถ้าหากข้อมูลเชิงอนุกรมเวลาที่ใช้มีลักษณะเป็น nonstationary process กล่าวคือ mean และ variance ของข้อมูลเหล่านั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลา ทำให้การอ้างอิงค่าสัมประสิทธิ์จากแบบจำลองบิดเบือนจากข้อเท็จจริงได้ (ริงสรรค์, 2538) ซึ่งปัญหาดังกล่าว สามารถใช้วิธีทางเศรษฐมิติแนวใหม่ที่เรียกว่า cointegration analysis และ error correction mechanism (ECM)

การศึกษาการเชื่อมโยงราคาระหว่างตลาดนี้ได้ใช้วิธี Cointegration analysis และ error correction mechanism (ECM) เพื่ออธิบายการเชื่อมโยงราคาในตลาดกลางสาตระดับต่างๆ โดยวิธีการวิเคราะห์ Cointegration จะแสดงความสัมพันธ์ดุลยภาพในระยะยาวระหว่างตัวแปรในตลาดทั้งสอง ในขณะที่เทคนิค error correction mechanism จะทำให้ทราบว่ามีการเชื่อมโยงของราคาระหว่างตลาดเป็นไปในทิศทางใด มีความเร็วในการปรับตัวมากน้อยเพียงไร นอกจากนี้การวิเคราะห์การเชื่อมโยงราคาจะทำให้ทราบว่า ตลาดกลางสาตระดับใดเป็นตลาดหลักของราคาสาต ซึ่งการได้ทราบความสัมพันธ์ของข้อมูลราคาต่างๆ ที่ได้จากการศึกษานี้ จะทำให้มีความรู้เกี่ยวกับการผลิต การตลาดกลางสาต สภาพการตลาดกลางสาต เพื่อจะได้หาแนวทางแก้ไขปัญหาราคาสาตตกต่ำเกษตรกรผู้ปลูกกลางสาตจะมีโอกาสขายกลางสาตได้มากในราคาที่เหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการผลิต ราคา ช่องทางการตลาด สภาพปัญหา และการตลาดกลางสาตในจังหวัดอุดรดิตถ์
2. เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมโยงราคาระหว่างราคาผลไม้ของตลาดท้องถิ่น และตลาดกลางขายส่งในจังหวัดอุดรดิตถ์

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาเกี่ยวกับการผลิต การตลาด และความเชื่อมโยงราคาผลไม้ ในฤดูการผลิตปี 2551 พื้นที่ในการวิจัยใช้พื้นที่ในเขตอำเภอเมืองและอำเภอลับ

แล จังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการปลูกยางสดอย่างหนาแน่น ในปีการเพาะปลูก 2551 จำนวนเกษตรกรที่ปลูกยางสดเขตอำเภอเมืองและอำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์ รวมทั้งสิ้นมี 4,469 ครัวเรือน (สำนักเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์)

สำหรับการวิเคราะห์การเชื่อมโยงราคาในตลาดระดับตลาด ใช้แบบจำลอง Cointegration และ Error correction mechanism ที่พัฒนาจากแบบจำลองของ Engle และ Granger (สมพร, 2542)

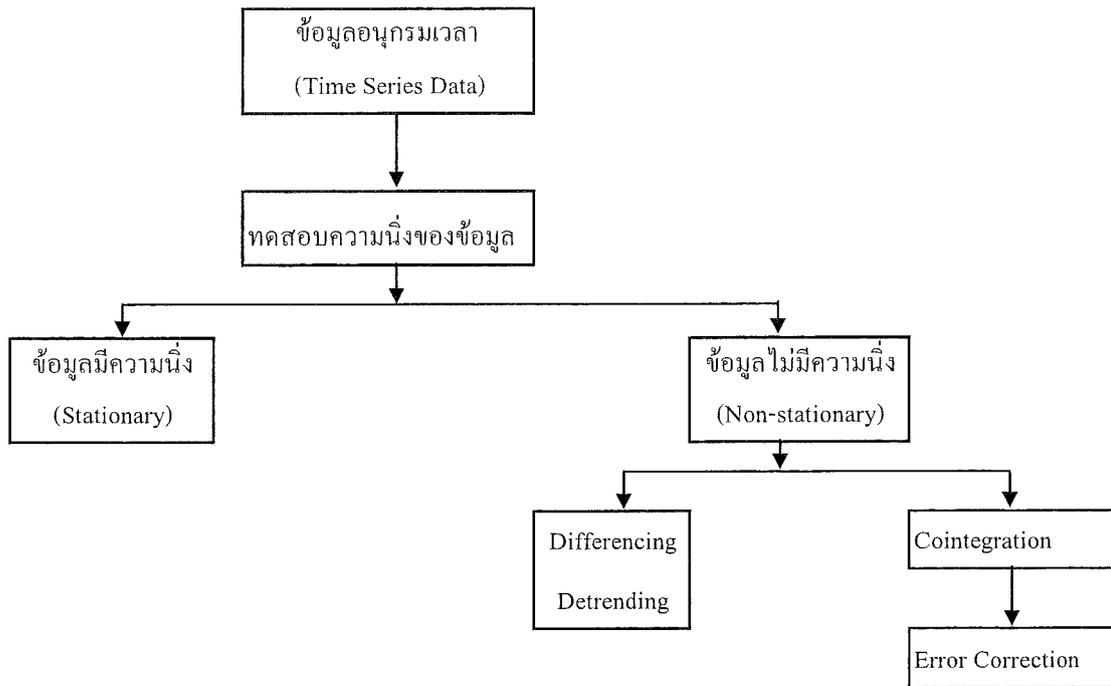
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานในการผลิต การตลาด ช่องทางการจัดจำหน่ายยางสดใน อำเภอเมือง และอำเภอลับแล เพื่อเป็นประโยชน์ในการเสนอแนะแนวทางให้หน่วยงานราชการใน จังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อใช้ปรับปรุงแก้ไขปัญหา หรือวางแผนการผลิตให้เหมาะสม
2. ข้อมูลการเชื่อมโยงราคาในตลาดระดับต่างๆจะมีประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐ เกษตรกรผู้ปลูกยางสด เพื่อใช้คาดคะเนราคา วางแผนการผลิตและการตลาดยางสดต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิเคราะห์การเชื่อมโยงราคาในตลาดระดับต่างๆ ด้วยแบบจำลอง Cointegration และ error correction mechanism ที่พัฒนาจากแบบจำลองของ Engle และ Granger (สมพร, 2542) โดยมี ขั้นตอนในการวิเคราะห์ด้วยวิธี Cointegration และแบบจำลอง ECM นี้ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ 1) การทดสอบ unit root ด้วยวิธี Augmented Dickey and Fuller (ADF) เพื่อหาระดับ integration ของตัวแปรที่ใช้ทำการศึกษา เนื่องจากตัวแปรต่างๆ ที่จะนำมาศึกษาต้องมีระดับ integration ของข้อมูลที่เท่ากันจึงสามารถนำไปใช้ทดสอบการมีความสัมพันธ์ตามคุณสมบัติ cointegration ในขั้นตอนต่อไปได้ 2) การทดสอบ cointegration เป็นการทดสอบเพื่อหาความสัมพันธ์คู่สภาพในระยะยาวของตัวแปรต่างๆ เป็นการนำ error term ที่ได้จากการสมการ ถดถอยไปทดสอบการมีลักษณะเป็น stationary process ที่ระดับ $I(0)$ ด้วยวิธี ADF เช่นเดียวกับการ ทดสอบ unit root เมื่อตัวแปรมีความสัมพันธ์เป็น cointegration ระหว่างกันแล้ว จึงนำตัวแปรเหล่านั้น เข้าสู่ขั้นตอนการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลอง ECM 3) การวิเคราะห์ด้วยแบบจำลอง ECM เป็นการนำ ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามาสร้างสมการความสัมพันธ์ระยะสั้น โดยใช้ error correction mechanism ประกอบด้วยการวิเคราะห์เชิงถดถอยด้วยแบบจำลองที่ปรับปรุงขึ้น เพื่อทดสอบระดับความเร็วใน การปรับตัวของราคาเพื่อเข้าสู่คู่สภาพ การวิเคราะห์ว่าตลาดผลไม้ต่างๆ มีการส่งผ่านราคาระหว่าง กันหรือไม่ นั่น และมีความเร็วในการปรับตัวของราคามากน้อยเพียงไร เป็นการพิจารณาจากค่า สัมประสิทธิ์การส่งผ่านราคาจากแบบจำลองการส่งผ่านราคาในระยะยาวและใช้ความเร็วในการ

ปรับตัวของราคา เพื่อเข้าสู่ดุลยภาพจากแบบจำลองระยะสั้นเป็นตัวอธิบายการปรับตัวของราคาเพื่อเข้าสู่ดุลยภาพ

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย